

УДК 338:658

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.79-16>

Шолудько О.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
*Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького*

Грицина О.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
*Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького*

Агрес О.Г.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
*Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького*

Sholudko Olga

PhD in Economics,
Associate Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance
*Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and
Biotechnologies Lviv*

Grytsyna Oksana

PhD in Economics,
Associate Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance
*Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and
Biotechnologies Lviv*

Agres Oksana

PhD in Economics,
Associate Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance
*Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and
Biotechnologies Lviv*

ЗАСТОСУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ

APPLYING FINANCIAL DESIGN THINKING TO SOLVE GLOBAL ENVIRONMENTAL PROBLEMS

У статті досліджено застосування фінансового дизайн-мислення для вирішення глобальних екологічних проблем, зокрема в контексті викликів, що стоять перед Україною. Проаналізовано сутність та переваги цього підходу, що завдяки креативності, аналітичності та орієнтованості на потреби користувачів для розробки інноваційних фінансових інструментів. Розглянуто можливості залучення приватних інвестицій в екологічні проекти, оптимізації існуючих фінансових продуктів з урахуванням екологічних аспектів та стимулювання екологічно свідомого споживання. Визначено ключові інструменти фінансового дизайн-мислення та пропонуємо механізм його застосування. Узагальнено досвід України в цій сфері, а також шляхи вдосконалення, серед яких забезпечення доступу до «зелених» фінансових інструментів, розширення міжнародного співробітництва, запровадження страхових продуктів, посилення освітньої складової та використання цифрових технологій.

Ключові слова: фінансове дизайн-мислення, глобальні екологічні проблеми, зелені фінанси, сталий розвиток, екологічні інвестиції, інноваційні фінансові інструменти.

This article explores the application of financial design thinking to address global environmental challenges, particularly in the context of the challenges facing Ukraine. The essence and advantages of this approach, which combines creativity, analytics, and user-centeredness to develop innovative financial instruments, are analyzed. The possibilities of attracting private investment in environmental projects, optimizing existing financial

products taking into account environmental aspects, and stimulating environmentally conscious consumption are considered. Key tools of financial design thinking are identified and a mechanism for its application is proposed. The experience of Ukraine in this area, as well as ways of improvement, including ensuring access to "green" financial instruments, expanding international cooperation, introducing insurance products, strengthening the educational component and using digital technologies, are generalized. The article presents a comparative analysis of traditional approaches to addressing environmental problems and the financial design thinking approach, highlighting the focus on users and their environmental needs, supporting innovation in environmentally friendly solutions, and assessing the effectiveness of financial products taking into account their impact on the environment. The mechanism of financial design thinking for solving global environmental problems is shown, which includes such stages as empathy, problem definition, idea generation, prototyping and testing, and implementation and evaluation. The study emphasizes integrating financial, social, and environmental instruments for sustainable solutions. Authors suggest improvements for Ukraine, including "green" finance access, international partnerships, insurance products for farmers, educational programs, blockchain for transparency, crowdfunding, and adapting global best practices. Applying financial design thinking to Ukraine's environmental challenges offers great potential, requiring financial and ecological literacy, new business models, investor engagement, and integration into state policy. This approach combines creativity, financial tools, and user understanding for sustainable solutions.

Keywords: financial design thinking, global environmental problems, green finance, sustainable development, environmental investment, innovative financial instruments.

Постановка проблеми. Глобальні екологічні проблеми, такі як зміна клімату, вичерпання природних ресурсів та зниження біорізноманіття, залишають під загрозою майбутнього людства. Традиційні фінансові підходи часто не враховують довгострокові екологічні дослідження своїх рішень, що необхідно для пошуку нових інструментів для забезпечення сталого розвитку. Одним із таких інструментів є фінансове дизайн-мислення, яке може допомогти створити інноваційні фінансові рішення, що поєднують економічні та екологічні цілі.

Фінансове дизайн-мислення може стати ключовим інструментом у вирішенні екологічних проблем шляхом розробки інноваційних фінансових рішень та стратегій. Тому його застосування може бути ефективним інструментом у вирішенні глобальних екологічних проблем шляхом розробки інноваційних фінансових рішень та стратегій, які поєднують економічні та екологічні цілі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки фінансовий дизайн-мислення поставив кілька інструментів для вирішення складних соціальних і екологічних проблем, зокрема через інтеграцію інноваційних підходів. Аналіз досліджень вітчизняних вчених А. Яцуна [13], І. Осадчука [8], І. Лютого [16], В. Русана [10], Л. Кучера [5], Захарченко Н. [17], та, іноземних – Захарі М. Герста та Шері Шпігала [14], Д. Нормана [7], Дж. Джонсона [15], свідчать про ключові тенденції: дизайн-мислення використання для створення системи, що сприяють сталому розвитку, адаптуючи фінансові продукти (зелені кредити, еко-кредити, гранти) до екологічних переваг. Дослідження акцентують увагу на ролі поведінкових факторів – емоцій, когнітивних упереджень, соціальних норм і ефекту прив'язки – у прийнятті рішень про екологічні інвестиції, особливо в агросектор. Однак залишаються прогалини в комплексному аналізі глобальних екологічних викликів та адаптації цих підходів до регіональних особливостей, зокрема в умовах війни та економічної нестабільності в Україні.

Формулювання завдання дослідження. Дослідження сутності та перспектив застосування фінансового дизайн-мислення як інноваційного підходу до

вирішення глобальних екологічних проблем; аналіз існуючих інструментів та механізмів фінансового дизайн-мислення, які можуть бути використані для створення екологічно орієнтованих фінансових рішень; вивчення досвіду України у сфері застосування фінансового дизайн-мислення для розв'язання екологічних проблем; визначення основних шляхів вдосконалення застосування фінансового дизайн-мислення в Україні для більш ефективної боротьби з екологічними викликами та забезпечення сталого розвитку; обґрунтування необхідності інтеграції фінансових, соціальних та екологічних інструментів для досягнення стійких та комплексних рішень у сфері екології.

Виклад основного матеріалу дослідження. Застосування фінансового дизайн-мислення для вирішення глобальних екологічних проблем є інноваційним підходом, що поєднує елементи креативного мислення з економічними інструментами для створення стійких фінансових рішень, які допомагають зменшити негативний вплив на довкілля та передбачає розробку фінансових інструментів та механізмів, які стимулюють екологічно відповідальну поведінку суб'єктів господарювання та інвестиції у їх діяльність. В ході дослідження проблем сталого розвитку та фінансових механізмів, пов'язаних з розв'язанням екологічних проблем, питання взаємозв'язку екології та фінансових інновацій стають особливо актуальними в останні десятиліття.

Україна, як і багато інших країн світу, стикається з низкою серйозних екологічних проблем, які мають глобальний характер [6]. Зокрема: зміни клімату та їхні наслідки, втрата біорізноманіття, радіаційне забруднення радіаційне забруднення окремих територій України, вплив військових дій, особливо на територіях природно-заповідного фонду, призводять до руйнування екосистем, забруднення ґрунтів, повітря та водних ресурсів та замінування територій, що ускладнює відновлення екосистем і створює загрозу для життя людей.

Фінансове дизайн-мислення може стати потужним інструментом для вирішення глобальних екологічних проблем шляхом залучення приватних інвестицій в екологічні проекти та стимулювання інновацій [4].

Це підходить для створення комплексних рішень, які поєднують економічні потреби з мінімальним впливом на довкілля. Фінансове дизайн-мислення сприяє розробці нових технологій, робить екологічні проекти привабливими для інвесторів та допомагає компаніям адаптуватися до нових умов.

Для ефективного застосування цього підходу необхідно створити сприятливе законодавче середовище, підвищити обізнаність інвесторів та громадськості щодо його можливостей та поєднати його з іншими інструментами сталого розвитку, такими як екологічна сертифікація та менеджмент. Це дозволить досягти цілей сталого розвитку ООН та сприяти переходу до більш сталого розвитку [9].

Для того, щоб ідентифікувати шляхи вирішення глобальних екологічних проблем, проведемо порівняння традиційного підходу дослідження і того, що заснований на фінансовому дизайн-мисленні, зокрема, фокусується на користувачах та їх екологічних потребах, підтримці інновацій у сфері екологічно чистих рішень та оцінці ефективності фінансових продуктів з урахуванням впливу на довкілля (табл. 1).

Фінансове дизайн-мислення пропонує новий підхід до розробки фінансових продуктів, який поєднує креативність, аналітику та розуміння потреб користувачів для вирішення глобальних екологічних проблем. Цей підхід дозволяє залучати різноманітних стейкхолдерів до процесу розробки, підвищуючи ймовірність успіху екологічних проєктів. Фінансовий сектор може стати потужним рушієм позитивних змін завдяки створенню інноваційних фінансових продуктів, таких як зелені кредити та інвестиційні фонди, які підтримують проєкти з відновлюваної енергетики та екологічно чистого виробництва.

Фінансове дизайн-мислення також дозволяє оптимізувати існуючі фінансові продукти з урахуванням екологічних аспектів, наприклад, включення екологічних критеріїв в оцінку кредитних ризиків. Інноваційні механізми фінансування, такі як блокчейн-технології, відкривають нові можливості для залучення інвестицій в екологічні проєкти, підвищуючи прозорість та доступність інвестицій.

Крім того, цей підхід може стимулювати розвиток екологічно свідомого споживання шляхом розробки фінансових продуктів, які заохочують споживачів до більш екологічно відповідального вибору. Весь цей

підхід не лише сприяє вирішенню екологічних проблем, але й відкриває нові можливості для бізнесу та інвесторів.

Для ефективного вирішення глобальних екологічних проблем фінансове дизайн-мислення пропонує ряд інструментів, які дозволяють розробляти інноваційні фінансові рішення, що враховують екологічні потреби та виклики сучасності. У табл. 2 представлені інструменти фінансового дизайн-мислення, які можуть бути застосовані для розробки інноваційних фінансових рішень у відповідності до сучасних екологічних викликів.

Зобразимо механізм фінансового дизайн-мислення для вирішення глобальних екологічних проблем у вигляді таблиці 3, яка допомагає уявити основні етапи механізму фінансового дизайн-мислення для вирішення глобальних екологічних проблем та інструменти, які можна використовувати на кожному етапі.

Застосування фінансового дизайн-мислення до вирішення екологічних проблем в Україні має великий потенціал. Воно дозволяє знаходити інноваційні, стійкі фінансові рішення для важливих екологічних викликів. Однак для досягнення успіху необхідно розвивати екологічну та фінансову грамотність, створювати нові бізнес-моделі, залучати інвесторів та громадськість, а також активно працювати над інтеграцією екологічних ініціатив у державну політику.

Фінансове дизайн-мислення дозволяє поєднати креативність, фінансові інструменти та розуміння потреб користувачів для створення інноваційних і стійких рішень. Ми вбачаємо реальні можливості застосування фінансового дизайн-мислення для вирішення екологічних проблем, який може здійснюватися за допомогою наступних шляхів:

1. Створення фінансових інструментів для зелених інвестицій, зокрема зелені облігації, екологічні інвестиційні фонди, кредитні лінії для малого та середнього бізнесу.

2. Залучення приватного сектору шляхом створення платформ для співпраці, створення партнерств між державними органами, бізнесом та громадськими організаціями для реалізації спільних екологічних ініціатив, розробка програм з корпоративної соціальної відповідальності.

3. Розвиток екотуризму, залучення місцевих громад до розробки та реалізації туристичних проєктів, що сприятиме збереженню природних ресурсів.

Таблиця 1

Порівняння традиційного підходу дослідження вирішення глобальних екологічних проблем та підходу, заснованого на фінансовому дизайн-мисленні

Характеристика	Традиційний підхід	Фінансове дизайн-мислення
фокус	на продукті та фінансових результатах	на користувачі та його екологічних потребах
методи	аналіз ринку, фінансове моделювання	емпатія, креативність, прототипування, аналіз екологічного впливу
інновації	обмежені, орієнтовані на традиційні фінансові інструменти	підтримуються і заохочуються, з акцентом на екологічно чисті рішення
оцінка ефективності	фінансові показники (прибуток, рентабельність)	вплив на користувачів, екологічні наслідки, соціальна відповідальність
співпраця	внутрішні команди та фінансові установи	широкий спектр стейкхолдерів (екологічні організації та громадськість)
екологічний вплив	не завжди враховується	враховується як ключовий фактор прийняття рішень

Джерело: систематизовано авторами за результатами теоретичних узагальнень

Таблиця 2

Інструменти фінансового дизайн-мислення для вирішення глобальних екологічних проблем

Інструмент	Опис	Напрямок використання для вирішення екологічних проблем	Приклад застосування
Дизайн-спринти	інтенсивний процес розробки прототипів і тестування ідей за короткий проміжок часу	дозволяє швидко генерувати та оцінювати інноваційні фінансові продукти, спрямовані на стимулювання екологічно чистих практик	розробка мобільного додатку, який дозволяє користувачам інвестувати в проекти з відновлюваної енергетики
Карти емпатії	візуалізація потреб, бажань і побоювань різних груп стейкхолдерів (споживачів, інвесторів, регуляторів)	допомагає зрозуміти, як фінансові продукти можуть задовольнити потреби людей і спонукати їх до більш екологічно свідомих дій	створення карти емпатії для фермерів, щоб розробити фінансовий продукт, який стимулює перехід на органічне землеробство
Подорожі користувача	візуалізація взаємодії користувача з продуктом або послугою	дозволяє ідентифікувати точки тертя та можливості для вдосконалення фінансових продуктів з точки зору екологічної стійкості	аналіз подорожі користувача при оформленні кредиту на придбання електромобіля
Бізнес-моделювання	створення візуального представлення бізнес-моделі, що дозволяє аналізувати її економічну життєздатність та вплив на навколишнє середовище	допомагає розробляти фінансові моделі, які стимулюють екологічно відповідальне ведення бізнесу	розробка бізнес-моделі для фонду, який інвестує в проекти з відновлюваної енергетики
Прототипування	створення спрощених версій продуктів або послуг для тестування ідей	дозволяє швидко перевіряти, чи відповідають розроблені фінансові продукти потребам користувачів і чи сприяють вони досягненню екологічних цілей	створення прототипу мобільного додатку для обміну вживаними речами, щоб зменшити споживання нових товарів
Тестування	перевірка продуктів або послуг з реальними користувачами	дозволяє отримати зворотній зв'язок від користувачів і внести необхідні зміни в розроблені фінансові продукти	проведення тестування з фокус-групами для оцінки ефективності нової програми кредитування для енерго-ефективних проектів
Метрики успіху	визначення ключових показників ефективності, які дозволяють оцінити вплив фінансових продуктів на екологічні проблеми	дозволяє відстежувати прогрес у досягненні екологічних цілей і вносити необхідні корективи	визначення метрик для оцінки впливу інвестицій у проекти з відновлюваної енергетики на скорочення викидів парникових газів

Джерело: систематизовано авторами за результатами теоретичних узагальнень

Таблиця 3

Механізм фінансового дизайн-мислення для вирішення глобальних екологічних проблем

Етап	Опис	Інструменти	Приклади застосування
Ідентифікація проблеми	аналіз екологічних викликів, збір даних, визначення фінансових аспектів	аналітичні звіти, оцінка екологічного ризику	аналіз екологічного ризику у проектах альтернативної енергетики
Емпатія та вивчення потреб	вивчення потреб громад, бізнесу та держави, визначення пріоритетів	соціопитування, консультації із зацікавленими сторонами	опитування місцевих громад перед запуском проекту з відновлення лісів
Формування фінансових рішень	розробка нових фінансових продуктів для екопроектів	зелений кредит, інвестиції, екологічні облігації	розробка зелених облігацій для фінансування проектів відновлюваної енергетики
Прототипування	створення тестових фінансових продуктів, перевірка їхнього екологічного ефекту	прототипи інструментів, альтернативні інвестиції	випуск облігацій для місцевих муніципальних проектів
Тестування та зворотний зв'язок	пілотування рішень, збір зворотного зв'язку	пілотні проекти, тестові облігації	пілотний проект екологічного страхування для сільськогосподарських виробників
Масштабування	впровадження рішень на національному та міжнародному рівнях	фонди сталого розвитку, партнерські програми	масштабування зелених облігацій на міжнародний ринок
Моніторинг та коригування	оцінка впливу, адаптація інструментів відповідно до змін	аналітика, звіти про стійкість	регулярний звіт щодо зниження вуглецевого сліду у фінансованих проектах відновлюваної енергетики

Джерело: систематизовано авторами за результатами теоретичних узагальнень

4. Підтримка стартапів в екологічній сфері шляхом створення інкубаторів та акселераторів для стартапів, які розробляють інноваційні рішення в галузі екології; проведення конкурсів та надання грантів для молодих підприємців, які розробляють екологічні проекти.

5. Включення екологічної тематики в освітні програми з метою формування екологічної свідомості у молоді та проведення масштабних інформаційних кампаній для підвищення обізнаності населення про екологічні проблеми та способи їх вирішення; створення онлайн-платформ для обміну досвідом, знаннями та кращими практиками в галузі екології.

6. Розробка інструментів для громадського контролю у вигляді створення мобільних додатків для фіксації екологічних порушень та моніторингу стану довкілля; залучення громадськості до розробки та реалізації екологічних проектів через створення громадських рад.

7. Залучення міжнародних інвестицій для фінансування екологічних проектів; обмін досвідом з іншими країнами у сфері вирішення екологічних проблем.

Застосування фінансового дизайн-мислення дозволить знайти інноваційні та ефективні рішення для вирішення екологічних проблем в Україні, залучити додаткові фінансові ресурси та підвищити залученість громадськості до процесу змін.

Ми дослідили досвід вирішення екологічних проблем в Україні за допомогою фінансового дизайн-мислення та зобразили їх у вигляді рисунка 1.

В Україні є досвід застосування фінансового дизайн-мислення у територіальних громадах для вирішення екологічних проблем. Зокрема, багато громад почали використовувати зелені фінансові інструменти,

які дозволяють залучати інвестиції та фінансування для сталого розвитку.

Досвід України щодо впровадження відновлювальних джерел енергії передбачає розробку проектів із встановлення сонячних електростанцій на ЦНАПах у співпраці з Південною Кореєю [12].

Україна робить перші кроки до того, щоб стати енергоефективною країною. У жовтні 2023 року розпочато проект зі встановлення геліосистем для перетворення сонячної енергії на тепло в дитячих садках. Також у листопаді 2023 року відкрито регіональні Офіси декарбонізації та енергоефективності в Кропивницькому та Дніпрі для підвищення енергоефективності в областях. Впродовж 2025–2026 рр. в Івано-Франківській, Житомирській та Одеській областях планується встановлення сонячних електростанцій на будівлях центрів надання адміністративних послуг за підтримки Південної Кореї.

Основними заходами є встановлення сонячних батарей на будівлях центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) та дитячих садках; відкриття спеціальних офісів, які допомагають містам і селам стати енергоефективнішими; розроблення планів, як кожне місто може зменшити споживання енергії та перейти на «зелені» джерела.

Інструментами виступають зелені кредити від українських банків, фінансова підтримка міжнародних організацій, як-от НЕФКО (Північна екологічна фінансова корпорація) [2].

У низці громад, таких як Миколаївська та Вінницька, були впроваджені системи збору та сортування відходів із залученням інвестицій у розширення інфраструктури для переробки. Для цього задіюються

<p>Впровадження відновлювальних джерел енергії</p>	<ul style="list-style-type: none"> • створення фінансових механізмів підтримки домогосподарств і громад для встановлення сонячних панелей чи геліосистем. • використання державно-приватного партнерства для масштабування проектів
<p>Розширення програм енергоефективності</p>	<ul style="list-style-type: none"> • запуск програм фінансування утеплення будівель і модернізації інфраструктури з урахуванням екологічної доцільності. • використання «зелених облігацій» для збору коштів
<p>стимулювання екологічного сільського господарства</p>	<ul style="list-style-type: none"> • впровадження програм фінансування для переходу на органічне землеробство. • залучення мікрофінансування та грантів для розробки інноваційних екологічних технологій
<p>управління відходами</p>	<ul style="list-style-type: none"> • моделювання бізнес-процесів для систем переробки відходів із залученням інвестицій у сучасні технології. • застосування принципів циркулярної економіки
<p>Фінансове стимулювання декарбонізації</p>	<ul style="list-style-type: none"> • створення податкових пільг і грантових програм для підприємств, що впроваджують екологічні інновації

Рис. 1. Способи вирішення екологічних проблем в Україні за допомогою фінансового дизайн-мислення

Джерело: систематизовано авторами за результатами теоретичних узагальнень

наступні інструменти: партнерські програми з приватними компаніями, залучення грантів від міжнародних організацій, як-от GIZ (Німецьке товариство міжнародного співробітництва)

Впровадження відновлюваних джерел енергії активно реалізують територіальні громади України. На третьому році війни енергосистема України зазнала значних пошкоджень через постійні обстріли. Загальні втрати енергетичного сектору перевищили \$56 мільярдів, включаючи прямі руйнування та супутні втрати. Найбільше постраждали електрогенерація, лінії передачі, а також нафтогазова інфраструктура. Захоплення Запорізької АЕС та руйнування великих ТЕС, таких як Зміївська й Трипільська, знизили виробничі потужності ТЕС на 86%, залишивши тільки близько 2,5 ГВт з довоєнних 17,1 ГВт. Для цього вони використовують зелені облигації, гранти від міжнародних донорів, державні субсидії на відновлювану енергетику [3].

Пріоритетним завданням для відновлення безпечного використання сільськогосподарських земель в Україні у часі війни є їх розмінування [11]. На початок 2024 року близько 156 мільйонів гектарів території України, зокрема окуповані області та акваторії, були потенційно забруднені мінами. За перше півріччя 2024 року вдалося розмінувати понад 156 тисяч гектарів сільськогосподарських площ, причому найбільші обсяги виконані в Херсонській області. Після очищення полів від мін залишається вирішення проблеми їх механічного, фізичного та хімічного забруднення, для чого залучаються інноваційні технології та міжнародна підтримка

Екологічне страхування також може задіяне до фінансового дизайн мислення. В деяких громадах пілотуються програми екологічного страхування для аграрних підприємств, що зменшує ризики від непередбачуваних природних явищ, таких як посухи та повені [1]. Для цього використовують такі інструменти: страхові продукти для аграріїв, спільні проекти з українськими та міжнародними страховими компаніями. Застосування фінансового дизайн-мислення у сфері екологічного страхування може допомогти створити інноваційні фінансові продукти, які сприяють зменшенню екологічних ризиків та підтримують сталий розвиток.

Основними інструментами для вирішення глобальних екологічних проблем із застосуванням фінансового дизайн-мислення є не лише державні кошти, ресурси громад, співфінансування з боку бізнесу та партнерства з міжнародними екологічними організаціями, такими як Всесвітній фонд природи (WWF), але й інноваційні фінансові механізми, зелені облигації, краудфандингові платформи для екологічних проектів, програми екологічного страхування та підтримка стартапів, що розробляють екологічно чисті технології.

З огляду на проведені дослідження, можемо зробити висновок, що українські територіальні громади поступово впроваджують фінансові інновації для розв'язання екологічних проблем, залучаючи фінансовий дизайн-мислення як важливий підхід для сталого розвитку. Фінансове дизайн-мислення дозволяє систематично інтегрувати фінансові, соціальні та екологічні інструменти, забезпечуючи стійке вирішення проблем.

Отже, воно на сучасному етапі стає ключовим інструментом у боротьбі з екологічними викликами

завдяки інтеграції фінансових інструментів та інноваційних підходів. Для його ефективного використання в Україні пропонуємо такі шляхи вдосконалення:

1. Забезпечення доступу до «зелених» кредитів, грантів і субсидій для підприємств, які розвивають відновлювану енергетику або займаються екологічними проектами. Наприклад, у громадах необхідно спростити доступ до «зелених облигацій», створити національну платформу для обміну досвідом між учасниками ринку.

2. Розширення партнерств із міжнародними організаціями, такими як GIZ або НЕФКО, дозволить залучити іноземні інвестиції для розробки нових технологій, зокрема очищення забруднених ґрунтів після війни. Міжнародна підтримка допоможе впроваджувати сучасні підходи в енергетиці, сільському господарстві й управлінні відходами.

3. Запровадження страхових продуктів для захисту аграріїв від природних катастроф, таких як посухи чи повені, стимулюватиме стабільність сільського господарства. У цьому напрямі варто розширювати співпрацю між страховими компаніями та урядом.

4. Введення спеціальних освітніх програм з фінансового дизайн-мислення для представників громад, місцевих органів влади та бізнесу. Це дозволить ефективніше планувати й реалізовувати екологічні проекти.

5. Використання блокчейну для відстеження коштів, які виділяються на екологічні програми, забезпечить прозорість і довіру інвесторів. Також цифрові платформи можуть об'єднувати громади й підприємства для спільного вирішення екологічних проблем.

6. Створення платформ для громадського фінансування екологічних проектів (краудфандинг). Наприклад, мешканці можуть долучитися до збору коштів на встановлення сонячних панелей для місцевих шкіл або лікарень.

7. Адаптація найкращих міжнародних практик до українських реалій. Наприклад, впровадження циркулярної економіки у сфері управління відходами через співпрацю з громадами.

Удосконалення цих механізмів дозволить Україні не лише вирішувати екологічні проблеми, але й стати прикладом ефективного управління у сфері сталого розвитку.

Висновок. Фінансове дизайн-мислення має великий потенціал для вирішення глобальних екологічних проблем в Україні, і його ефективне використання потребує спільних зусиль держави, бізнесу та громадськості. Ми вважаємо, що фінансове дизайн-мислення є перспективним підходом для розробки інноваційних фінансових рішень, що поєднують економічні та екологічні цілі. Його застосування фінансового дизайн-мислення дозволяє створити комплексні рішення, які відповідають економічним потребам та мінімізують шкоду для навколишнього середовища.

Україна стикається з низкою екологічних проблем, які потребують інноваційних підходів до вирішення, і фінансове дизайн-мислення може стати ефективним інструментом у цьому процесі. Для ефективного застосування фінансового дизайн-мислення в Україні необхідно створити сприятливе середовище через законодавчі ініціативи, підвищення обізнаності та стимулювання співпраці між державним, приватним секторами та громадськістю.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Н. Страхування як стратегічний механізм для забезпечення сталого розвитку підприємств аграрного сектору економіки. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 4(22). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4\(22\)-88-100](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22)-88-100)
2. В Україні реалізовано перший проєкт управління відходами під керівництвом НЕФКО. URL: <https://www.nefco.int/news/в-україні-реалізовано-перший-проєкт-у//>
3. Громади з Херсонщини, Хмельниччини та Закарпаття розповіли про виборювання енергетичної незалежності. URL: <https://u-lead.org.ua/news/284>
4. Дизайн-мислення як інструмент інноваційного розвитку бізнесу. URL: <https://itez.com.ua/blog/design-thinking-business-transformation.html/>
5. Кучер Л. та ін. Розвиток інноваційної діяльності аграрних підприємств: на шляху до агробізнесу 4.0. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2023. Т. 9. № 4. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.11>
6. Міністерство економіки України. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2025–2027 роки. URL: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=428b492a-6d7c-4380-97c7-78ccb7f%204a1fa&title=prognozekonomichnogoisotsialnogorozvituukrainina2025-2027-roki>
7. Норман Д.А. Дизайн для кращого світу. Київ : ArtHuss, 2024. 376 с.
8. Осадчук І. Поведінкові аспекти в процесі управління агроформуваннями. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2019. № 1 (20). С. 97–106. URL: <https://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19oivpua.pdf>
9. Програма підтримки економіки. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2843229-milovanov-nazvav-golovni-napramki-ekonomichnih-reform.html>
10. Русан В.М. Перспективи розвитку аграрного сектора України в умовах кліматичних змін : аналітична доповідь: монографія / ред. Я. А. Жаліла. Київ : Нац. ін-т стратег. дослідж., 2024. 47 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-07/ad_klimagrosektor_03_07_24_zminena.pdf
11. Що буде з українськими ґрунтами після війни? URL: <https://rubryka.com/article/vidnovlennya-gruntiv-pislya-vijny/>
12. Як насправді відбувається енергоефективна трансформація в Україні? Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/04/9/712153/>
13. Яцун А. Фінансові інструменти сталого розвитку в аспекті моделювання аграрного сектору економіки України. *Acta Academiae Berekasiensis. Economics*. 2024. № 5. С. 230–245. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-230-245>
14. Hurst Z. M., Spiegel S. Design thinking for responsible Agriculture 4.0 innovations in rangelands. *Rangelands*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.rala.2023.03.003>
15. Jonson J. *Designing with the Mind in Mind: Simple Guide to Understanding User Interface Design Guidelines*. Kyiv : Elsevier, 2020. 304 p.
16. Lyutyu, M. Knir, N. Plieshakova, O. Plieshakova. Behavioral finance: theoretical background and empirical evidence. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2019. Vol. 4, No. 31. P. 385–393. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190955>
17. Zakharchenko N. Perspectives on Design Thinking in Business and Innovation Ma. *Academic Review*. 2022. Vol. 1, No. 56. P. 53–62. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2022-1-56-6>

References:

1. Bondarenko, N. (2024). Strakhuvannya yak stratehichnyy mekhanizm dlya zabezpechennya staloho rozvytku pidpryemstv ahrarnoho sektoru ekonomiky [Insurance as a strategic mechanism for ensuring sustainable development of enterprises in the agricultural sector of the economy]. *Aktualni pytannia u suchasniy nautsi*, no. (4)(22). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4\(22\)-88-100](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22)-88-100)
2. NEFCO. (n.d.). V Ukrayini realizovano pershyy proekt upravlinnya vidkhodamy pid kerivnytstvom NEFCO [The first waste management project in Ukraine has been implemented under the leadership of NEFCO]. Available at: <https://www.nefco.int/news/в-україні-реалізовано-перший-проєкт-у//>
3. U-LEAD. (n.d.). Hromady z Khersonshchyny, Khmelnychchyny ta Zakarpattia rozpovily pro vyboriuvannya enerhetychnoi nezalezhnosti [Communities from Kherson, Khmelnytskyi, and Zakarpattia regions shared their experience in achieving energy independence]. Available at: <https://u-lead.org.ua/news/284>
4. ITEZ. (n.d.). Dyzaïn-myslennia yak instrument innovatsiïnoho rozvytku biznesu [Design thinking as a tool for business innovation development]. Available at: <https://itez.com.ua/blog/design-thinking-business-transformation.html/>
5. Kucher, L., et al. (2023). Rozvytok innovatsiïnoï diïal'nosti ahrarnykh pidpryemstv: na shliakhu do ahrobiznesu 4.0 [Development of innovative activities of agricultural enterprises: On the way to agribusiness 4.0]. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, no. 9(4). DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.11>
6. Ministry of Economy of Ukraine. (n.d.). [Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. Prohnoz ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy na 2025–2027 roky] Forecast of economic and social development of Ukraine for 2025–2027. Available at: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=428b492a-6d7c-4380-97c7-78ccb7f%204a1fa&title=prognozekonomichnogoisotsialnogorozvituukrainina2025-2027-roki>
7. Norman, D. A. (2024). Dyzaïn dlia krashchoho svitu [Design for a better world]. Kyiv: ArtHuss.
8. Osadchuk, I. (2019). Povedinkovi aspekty v protsesi upravlinnia ahroformuvanniamy [Behavioral aspects in the process of managing agroformations]. *Socio-Economic Problems and the State*, no. 1(20), pp. 97–106. Available at: <https://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19oivpua.pdf>
9. Prohrama pidtrymky ekonomiky [Economic support program]. (n.d.). Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2843229-milovanov-nazvav-golovni-napramki-ekonomichnih-reform.html>
10. Rusan, V. M. (2024). Perspektyvy rozvytku ahrarnoho sektora Ukrainy v umovakh klimatychnykh zmin [Prospects for the development of Ukraine's agricultural sector under climate change]: Analytical report / Y. A. Zhalilo, Ed. Kyiv: National Institute for Strategic Studies. Available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-07/ad_klimagrosektor_03_07_24_zminena.pdf
11. Shcho bude z ukrainskymy gruntamy pislia viiny? [What will happen to Ukrainian soils after the war?] (n.d.). Available at: <https://rubryka.com/article/vidnovlennya-gruntiv-pislya-vijny/>

12. Iak naspravdi vidbuvaietsia enerhoefektyvna transformatsiia v Ukraini? [How does energy-efficient transformation actually take place in Ukraine?]. (2024). *Economic Truth*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/04/9/712153/>
13. Yatsun, A. (2024). Finansovi instrumenty staloho rozvytku v aspekti modeliuвання ahrarnoho sektoru ekonomiky Ukrainy [Financial instruments of sustainable development in the context of modeling the agricultural sector of Ukraine's economy]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, no. 5, pp. 230–245. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-230-245>
14. Hurst, Z. M., & Spiegel, S. (2023). Design thinking for responsible Agriculture 4.0 innovations in rangelands. *Rangelands*. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.rala.2023.03.003>
15. Jonson, J. (2020). *Designing with the Mind in Mind: A simple guide to understanding user interface design guidelines*. Kyiv: Elsevier.
16. Lyuty, M., Knir, N., Plieshakova, O., & Plieshakova, O. (2019). Behavioral finance: Theoretical background and empirical evidence. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, no. 4(31), pp. 385–393. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190955>.
17. Zakharchenko, N. (2022). Perspectives on design thinking in business and innovation. *Ma. Academic Review*, no. 1(56), pp. 53–62. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2022-1-56-6>